

טעות הרת גורל דוד פסיג

דימוי שגוי של העתיד יכול להוביל לטעויות חמורות בהערכת תהליכים כלכליים. כך למשל, חלקים ניכרים מאנשי האליטות הכלכליות אוחזים בדעה ש"התפוצצות האוכלוסין" היא עובדה מוגמרת שצריך להתאים אליה את המכשירים הפיננסיים. סדרה של פרסומים שיצאו בשנה

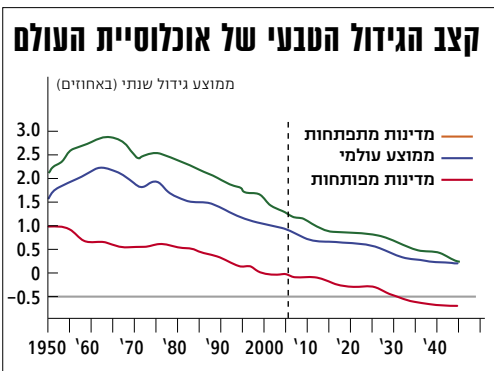
האחרונה מצביעה על תמונה שונה בתכלית. אם תהליך קבלת ההחלטות ימשיך להסתמך על הדעה המקובלת על צמיחת האוכלוסייה, שווקים עתידיים עלולים להיקלע למשבר חמור מאין כמוהו. השבר שעולם הפיננסים חווה כיום יחוויר לעומת זה שעלול להתרחש. במה דברים אמורים? נראה כי עד שנת

שנים, יתהפך על ראשו. במשך אלפי שנים אחוזי האוכלוסייה שבגילו 65 ומעלה לא עלו על 4-3 אחוז, ואילו אוכלוסיית הילדים שמתחת לגיל חמש מנתה בין 20-15 אחוזים. באמצע המאה ה-21 תמונת מצב זו תתהפך כראי, וההשלכות של תמונת ראי זו תזעזענה את אמות הסיפים של אינספור מוסדות, שירותים ומוצרים.

מוצריהן של אלו תעשיות ייחטפו מהמדפים, ואלו מוצרים ישכבו כאבן שאין לה הופכין במחסנים?? מה יהיו השירותים הנפוצים ומה תהיינה הקריירות הדרושות? איזה סוג של ערכים יהיו בחברה שרבים ממנה יהיו קשישים? ומה יקרה עם מנגנונים ורשתות סוציאליות כגמלאות וביטוח לאומי? - האם יש מי שחשוב על דברים אלו בתחילת המאה ה-21? האם יש מישהו מההוגים הכלכליים שפועלים כיום, שיש באמתחתו מענים לסוגיות אלו?

כמעט מיותר לומר שאנו חייבים זאת למען מעט הילדים שישחקו בגני השעשועים של מחצית המאה הנוכחית. | BWI |

ד"ר דוד פסיג מכהן כראש המגמה לטכנולוגיות תקשורת בחינוך באוני' בר-אילן. מחברו של רבי-המכר 'צופן העתיד - מבחן העתיד של ישראל' בהוצאת ידיעות ספרים, 2008

2050 אוכלוסיית העולם תגיע לשיא של 10-9 מיליארד נפשות, ואחרי-כך היא תתחיל להצטמק. הרבה לפני שאוכלוסיית העולם תגיע לשיאה, היא תזדקן באופן דרמטי ותסחרר את המוסדות החברתיים והכלכליים, כפי שהם מוכרים לנו מהמאה ה-20, לתוהו-ובוהו. ההשלכות בהכרח יהיו הרות גורל.

הנתונים מראים כי בחמישים השנים האחרונות רמת הילודה צנחה ב-50 אחוז. אוכלוסייתן של 59 מדינות, המייצגת 44 אחוז מכלל האוכלוסייה בעולם, נמצאת מתחת לרמת הפוריות הדרושה כדי לשמר את נתוני האוכלוסין שלהן כיום. לשם המחשה, אוכלוסיית של רוסיה מצטמקת כתוצאה מירידה בילודה בכ-750 אלף אנשים בשנה. לפי מגמה זו, בשנת 2050 אוכלוסיית רוסיה, המונה כיום 145 מיליון נפשות, תצטמק בשליש לכדי כ-100 מיליון נפש בלבד. בשנת 2007 מספרם של הילדים מתחת לגיל שבע בעולם כולו היה נמוך בששה מיליון ממספרה בשנת 1990. מגמה זו צוברת תאוצה. גורמים באו"ם צופים כי ב-2050 יהיו ברחבי העולם 248 מיליון ילדים פחות ממה שיש היום.

ההחמרה במגמה זו נגרמת כתוצאה מנתוני ריבוי טבעי, שנמצאים בירידה מתמדת במחצית המאה האחרונה, ובגלל מדיניות מוטעית בחלקים רבים בעולם בשנים אלו. מרבית המנהיגים בעולם מנהלים מזה זמן רב מדיניות חברתית וכלכלית המטילה סנקציות על לידות ועל משפחות מרובות ילדים - החל מסיין, שעדיין לא השכילה לבטל לחלוטין את חוק הילד היחיד, ועד להודו, שם ישנן עדיין אמהות החונקות את ילדיהן למוות מיד אחר לידתם.

אך הדבר החשוב יותר, שלא מספיק אנשים מודעים לו, הוא המבנה הכללי של האוכלוסייה העולמית, אשר עומד לשנות לבלי הכר את כל הנחות היסוד החברתיות והכלכליות שאנחנו אוחזים בהן. אם המגמות תמשכנה בקצב הנוכחי, עוד לפני 2020 העולם עומד לעבור ציון דרך בו כמות הילדים מתחת לגיל 5 יהיה שווה לכמות הקשישים שמעל לגיל 65. ואילו באמצע המאה, דפוס פיזור האוכלוסין, שאפיין את המין האנושי במשך אלפי

גרה: יובל חתבי